

ارزیابی خوداتکایی شهرهای جدید بر اساس سفرهای غیر کاری (مطالعه موردی: شهر جدید پردیس، تهران)

دکتر ابوالفضل مشکینی¹، فرزانه احمدی^{2*}

1- عضو هیئت علمی گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه تربیت مدرس
(abolfazl.meshkini@gmail.com)

2- دانش آموخته کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه تربیت مدرس
(farzane.ahmadi67@gmail.com)

چکیده

رشد شتابان شهرنشینی در چند دهه گذشته و گسترش ناموزون کلانشهر تهران منجر به تقاضای فزاینده مسکن و توسعه در ناحیه مادرشهر تهران گردید. برای پاسخگویی به این معضل، شهر جدید پردیس بعنوان یکی از شهرهای جدید اطراف تهران بمنظور جذب سرریز جمعیتی و کاهش مسائل و مشکلات مسکن تهران ایجاد گردید. شهرهای جدید بعنوان اجتماعات جدیدی برنامه ریزی می شوند که در تامین نیازهای خود از خوداتکایی برخوردار بوده و به مانند شهرهای دیگر تمام نیازهای ساکنین خود را در درون مرزهای خود تامین نمایند. اما در بعضی موارد اصل خوداتکایی نادیده گرفته می شود. لذا هدف تحقیق حاضر، ارزیابی میزان خوداتکایی شهر جدید پردیس و شناسایی عوامل موثر بر درجه خوداتکایی آن می باشد. از این رو، در این مقاله درجه خوداتکایی شهر جدید پردیس با استفاده از شاخص های سفرهای غیرکاری (خرید برای مواد غذایی، پوشاک، دسترسی به خدمات پزشکی و بهداشتی- درمانی، لوازم منزل و الکتریکی، اجناس لوکس و اوقات فراغت و سرگرمی) و با استفاده از مدل تاپسیس مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتایج حاصل از این پژوهش بیانگر خوداتکایی پایین شهر جدید پردیس و وابستگی بالای آن به شهر تهران می باشد. از این رو پردیس نه به عنوان یک شهر جدید مستقل بلکه به عنوان یک شهر جدید وابسته عمل می نماید.

واژه های کلیدی: خوداتکایی، سفرهای غیرکاری، شهرهای جدید، پردیس

1- مقدمه

رشد سریع جمعیت و مهاجرت های بی رویه به دلیل تمرکز امکانات اقتصادی، خدماتی و سیاسی، تهران را به اولین کلانشهر و نخست شهر ایران تبدیل نمود. این امر باعث برهم خوردن تعادل شهری گردیده و عوارض مهم اقتصادی- اجتماعی و کالبدی- فضایی را به صورت تراکم بیش از حد جمعیت، حاشیه نشینی وسیع، اسکان غیر رسمی، و خطرات زیست محیطی بوجود آورد. بمنظور توزیع مناسب و برنامه ریزی شده ی جمعیت در ناحیه شهری کلانشهر تهران و انتقال سرریز جمعیت، وزارت مسکن و شهرسازی به عنوان مسئول مستقیم سیاستگذاری های سکونت، مکانیابی و احداث شهرهای جدید را با هدف بهبود کیفیت زندگی شهروندان و ارائه بهتر خدمات در دستور کار خود قرار داد [1]. اکنون شهرهای جدید، که از سال 1368 سازماندهی شده و فعالیت شهرسازی در آنها آغاز گردیده، به مرحله ای رسیده اند که زندگی و